

Υπόθεση C-455/23 [Garera]ⁱ

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

20 Ιουλίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Sąd Najwyższy (Πολωνία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

3 Απριλίου 2023

Αναιρεσείων:

G.T.

Αναιρεσίβλητη:

T. S.A.

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Αίτηση αναιρέσεως που άσκησε ο G.T. κατά της αποφάσεως του Sąd Apelacyjny w Katowicach (εφετείου Κατοβίτσε, Πολωνία) με την οποία απορρίφθηκε η αγωγή με αίτημα την απαλλαγή από την εγγύηση και την εκτέλεση ανώνυμων μετοχών.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Κριτήριο του δικαίου της Ένωσης σχετικά με την τοποθέτηση εθνικών δικαστών, χωρίς τη συγκατάθεσή τους, για την άσκηση δικαιοδοτικών καθηκόντων σε οργανωτική μονάδα εθνικού δικαστηρίου διαφορετική από εκείνη στην οποία υπηρετούν. Ιδιότητα δικαστηρίου που έχει συσταθεί νομίμως. Διάρκεια εργασίας των δικαστών στο πλαίσιο του άρθρου 6, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/88/ΕΚ.

Νομική βάση: άρθρο 267 ΣΛΕΕ.

ⁱ Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της ερμηνείας που υιοθέτησε το Δικαστήριο στην απόφαση C-487/19 W.Ż., την έννοια ότι η τοποθέτηση δικαστή του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) σε άλλο τμήμα του εν λόγω δικαστηρίου ώστε να ασκεί εκεί προσωρινά τα δικαιοδοτικά του καθήκοντα, χωρίς τη συγκατάθεσή του, παραβιάζει τις αρχές της ισοβιότητας και της ανεξαρτησίας των δικαστών, κατά τρόπο ανάλογο με τη μετακίνηση δικαστή των τακτικών δικαστηρίων από ένα τμήμα του ίδιου δικαστηρίου σε άλλο, όταν:

- ο δικαστής τοποθετείται προκειμένου να αποφαινεται επί υποθέσεων των οποίων το αντικείμενο δεν συμπίπτει με εκείνο της καθ' ύλην αρμοδιότητας του τμήματος στο οποίο είναι διορισμένος ο εν λόγω δικαστής του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου).

- δεν παρέχεται στον δικαστή ένδικο βοήθημα για την προσβολή της αποφάσεως περί της εν λόγω τοποθέσεως το οποίο να πληροί στις προϋποθέσεις που ορίζονται στη σκέψη 118 της αποφάσεως C-487/18 [C-487/19] W.Ż.

- η απόφαση του πρώτου προέδρου του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) περί τοποθέσεως σε άλλο τμήμα, αφενός, καθώς και η απόφαση του προέδρου ο οποίος είναι επικεφαλής του πολιτικού τμήματος του εν λόγω δικαστηρίου περί αναθέσεως ορισμένων υποθέσεων, αφετέρου, εκδόθηκαν από πρόσωπα που διορίστηκαν ως δικαστές του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) υπό συνθήκες ίδιες με εκείνες της υποθέσεως C-487/18 [C-487/19] W.Ż. και, λαμβανομένης υπόψη της υφιστάμενης νομολογίας, οι ένδικες διαδικασίες στις οποίες μετέχουν τα εν λόγω πρόσωπα είτε είναι άκυρες είτε συνιστούν προσβολή του δικαιώματος του διαδίκου σε δίκαιη δίκη σύμφωνα με το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ.

- η τοποθέτηση δικαστή χωρίς τη συγκατάθεσή του για ορισμένο χρόνο σε τμήμα του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) διαφορετικό από εκείνο στο οποίο υπηρετεί, ενώ παράλληλα εξακολουθεί να υποχρεούται να ασκεί δικαιοδοτικά καθήκοντα και στο τμήμα από το οποίο προέρχεται, δεν βρίσκει έρεισμα στο εθνικό δίκαιο.

- η τοποθέτηση δικαστή, χωρίς τη συγκατάθεσή του, για ορισμένο χρόνο σε τμήμα του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) διαφορετικό από εκείνο στο οποίο υπηρετεί συνεπάγεται παράβαση του άρθρου 6, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/88/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας (ΕΕ 2003, L 299, σ. 9);

2. Ανεξάρτητα από την απάντηση που θα δοθεί στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, έχει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ την έννοια ότι δεν αποτελεί δικαστήριο «που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως» δικαστήριο

συγκροτηθέν κατόπιν της αποφάσεως του πρώτου προέδρου του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) περί τοποθετήσεως σε άλλο τμήμα του εν λόγω δικαστηρίου και αποφάσεως του προέδρου ο οποίος είναι επικεφαλής του πολιτικού τμήματος του δικαστηρίου αυτού να αναθέσει ορισμένες υποθέσεις στα πρόσωπα που έχουν διοριστεί ως δικαστές του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) υπό συνθήκες ίδιες με εκείνες της υποθέσεως C-487/18 [C-487/19] W.Ż., όταν από την υφιστάμενη νομολογία προκύπτει ότι οι ένδικες διαδικασίες στις οποίες μετέχουν τα πρόσωπα που διορίζονται κατ' αυτόν τον τρόπο είτε είναι άκυρες είτε συνιστούν προσβολή του δικαιώματος του διαδίκου σε δίκαιη δίκη σύμφωνα με το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ;

3. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα ή απαντήσεως στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα ότι το κατ' αυτόν τον τρόπο συσταθέν δικαστήριο δεν αποτελεί δικαστήριο «που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως», έχουν το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, και η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης την έννοια ότι οι δικαστές που τοποθετούνται σε δικαστήριο το οποίο έχει συσταθεί με τον τρόπο που περιγράφεται στο πρώτο και στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα δύνανται να αρνηθούν να επιληφθούν της υποθέσεως που τους έχει ανατεθεί, συμπεριλαμβανομένης της εκδόσεως αποφάσεως, θεωρώντας ως ανυπόστατες τις αποφάσεις περί τοποθετήσεως σε άλλο τμήμα του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) και περί αναθέσεως ορισμένων υποθέσεων, ή οφείλουν να εκδώσουν απόφαση, αφήνοντας τους διαδίκους να επιλέξουν αν θα την προσβάλουν για τον λόγο ότι συνιστά προσβολή του δικαιώματος του διαδίκου να δικασθεί η υπόθεσή του από δικαστήριο το οποίο πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και του άρθρου 47 του Χάρτη;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Σύνταγμα της Δημοκρατίας της Πολωνίας), της 2ας Απριλίου 1997: άρθρο 45 και άρθρο 183

Ustawa o Sądzie Najwyższym (νόμος περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου), της 8ης Δεκεμβρίου 2017, κωδικοποιημένο κείμενο: Dz.U. του 2021, θέση 1904, όπως τροποποιήθηκε: άρθρο 1, άρθρο 3, άρθρο 15, άρθρο 17, άρθρο 29, άρθρο 30, άρθρο 31, άρθρο 35, άρθρο 82

Ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych (νόμος περί της οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων), της 27ης Ιουλίου 2001, κωδικοποιημένο κείμενο: Dz.U. του 2023, θέση 217: άρθρο 22a

Ustawa Kodeks pracy (νόμος περί εργατικού κώδικα), της 26ης Ιουνίου 1974: άρθρο 140

Ustawa Kodeks postępowania cywilnego (νόμος περί κώδικα πολιτικής δικονομίας), της 17ης Νοεμβρίου 1964: άρθρο 398²⁰

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Το Sąd Apelacyjny w Katowicach (εφετείο Κατοβίτσε), με απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 2019, απέρριψε την έφεση που άσκησε ο G. T. κατά της απόφασης του Sąd Okręgowy w Katowicach (πρωτοδικείου Κατοβίτσε, Πολωνία) της 22ας Ιανουαρίου 2019, με την οποία απορρίφθηκε η αγωγή του κατά της Huta [...] S.A. με έδρα την R. με αίτημα την απαλλαγή από την εγγύηση και την εκτέλεση των ανώνυμων μετοχών της Huta [...] S.A. με έδρα την R. Μέσω του δικηγόρου του, ο εκκαλών άσκησε αναίρεση κατά της απόφασης του Sąd Apelacyjny w Katowicach (εφετείου Κατοβίτσε), βάλλοντας κατά της απόφασης στο σύνολό της και προβάλλοντας την παραβίαση ορισμένων διατάξεων του αστικού κώδικα διά της εσφαλμένης ερμηνείας τους.
- 2 Με διάταξη της 3ης Νοεμβρίου 2020, το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο, Πολωνία, στο εξής: Ανώτατο Δικαστήριο) δέχθηκε προς εξέταση την αίτηση αναίρεσεως. Με απόφαση του προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου ο οποίος είναι επικεφαλής του πολιτικού τμήματος (στο εξής: πρόεδρος του πολιτικού τμήματος), της 14ης Δεκεμβρίου 2020, η υπόθεση ανατέθηκε στον δικαστή Karol Weitz και τελικά έλαβε αριθμό II CSKP 501/22.
- 3 Με την απόφαση αριθ. 25/2023 του πρώτου προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου (στο εξής: πρώτος πρόεδρος), της 15ης Φεβρουαρίου 2023, ο δικαστής Bohdan Bieńk τοποθετήθηκε στο πολιτικό τμήμα του εν λόγω δικαστηρίου για ορισμένο χρόνο από την 1η Απριλίου έως τις 30 Ιουνίου 2023, παράλληλα δε καθορίστηκαν οι κανόνες περί ρύθμισης της ανάθεσης υποθέσεων για κάθε μήνα της περιόδου τοποθετήσεως. Δυνάμει της εν λόγω απόφασης, στις 2 Μαρτίου 2023, δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου ο οποίος ενήργησε σε αντικατάσταση του προέδρου του εν λόγω δικαστηρίου ανέθεσε την υπόθεση II CSKP 501/22 στον δικαστή Bohdan Bieńk. Εν συνεχεία, η επ' ακροατηρίου συζήτηση κεκλεισμένων των θυρών προσδιορίστηκε με απόφαση του προέδρου του δεύτερου τμήματος για τις 3 Απριλίου 2023. Η σύνθεση του Ανωτάτου Δικαστηρίου που συγκροτήθηκε κατά την ως άνω ημερομηνία για την εκδίκαση της αστικής υποθέσεως II CSKP 501/22 απαρτιζόταν από δύο δικαστές του τμήματος εργατικών διαφορών και διαφορών κοινωνικής ασφάλισης του Ανωτάτου Δικαστηρίου, προεδρεύοντας δικαστή με οργανική θέση στο πολιτικό τμήμα του ίδιου δικαστηρίου (στο εξής: πολιτικό τμήμα). Καθήκοντα εισηγητή

δικαστή ανατέθηκαν στο δεύτερο προερχόμενο από το τμήμα εργατικών διαφορών και διαφορών κοινωνικής ασφάλισης μέλος της συνθέσεως.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασεως περί παραπομπής

- 4 Το Ανώτατο Δικαστήριο, συνεδριάζοντας σε τριμελή σύνθεση, εξέφρασε αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, ιδίως ως προς το αν το αιτούν δικαστήριο, όπως συγκροτήθηκε δυνάμει των αποφάσεων του πρώτου προέδρου και του προέδρου του πολιτικού τμήματος, πληροί τα κριτήρια του «δικαστηρίου» που τέθηκαν με την απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. [(Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798], αμφιβολίες οι οποίες απορρέουν από τα κάτωθι:
 - 5 Πρώτον, οι δικαστές οι οποίοι τοποθετήθηκαν για την άσκηση δικαιοδοτικών καθηκόντων σε άλλο τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου στερήθηκαν του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής·
 - 6 Δεύτερον, η τοποθέτηση πραγματοποιήθηκε χωρίς τη συγκατάθεση των μετακινηθέντων δικαστών, γεγονός που παραβιάζει τις αρχές της ισοβιότητας και της ανεξαρτησίας των δικαστών και προσβάλλει το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη και, ως εκ τούτου, θίγει την αρχή της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας.
 - 7 Τρίτον, οι υπογράφοντες τις οικείες αποφάσεις τελούν υπό κατάσταση ίδια με εκείνη των δικαστών τους οποίους αφορούσε η απόφαση C-487/19, στο μέτρο που η εκ μέρους τους ανάληψη καθηκόντων πραγματοποιήθηκε κατά πρόδηλη παράβαση των θεμελιωδών κανόνων που διέπουν τη διαδικασία διορισμού των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου και οι οποίοι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συγκροτήσεως και της λειτουργίας του οικείου δικαιοδοτικού συστήματος.
 - 8 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται επίσης αν, λαμβανομένων υπόψη των προβαλλομένων παραβάσεων, οι κατά τα ανωτέρω τοποθετηθέντες δικαστές δύνανται να μη συμμορφωθούν προς τις εν λόγω αποφάσεις.
 - 9 Το εθνικό δίκαιο [άρθρο 35, παράγραφος 3, του ustawa o Sądzie Najwyższym (νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου), της 8ης Δεκεμβρίου 2017 (στο εξής: νόμος περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου)] περιέχει κανόνα δυνάμει του οποίου ο πρώτος πρόεδρος δύναται να τοποθετεί δικαστή σε άλλο τμήμα για την άσκηση των δικαιοδοτικών του καθηκόντων. Ωστόσο, η εν λόγω διάταξη επιτρέπει τον κατ' αυτόν τον τρόπο διορισμό δικαστή (χωρίς τη συγκατάθεσή του) μόνο για ορισμένη υπόθεση, η οποία πρέπει να προσδιορίζεται στην απόφαση του πρώτου προέδρου. Τούτο μπορεί να συμβαίνει όταν το αντικείμενο της συγκεκριμένης υποθέσεως εμπίπτει στη δικαιοδοσία δύο τμημάτων του Ανωτάτου Δικαστηρίου· όταν, λόγω εξαιρέσεως όλων των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου σε ένα συγκεκριμένο τμήμα, η υπόθεση θα πρέπει να εκδικαστεί από δικαστές άλλου τμήματος του εν λόγω δικαστηρίου. Μια ακόμη δυνατότητα την οποία προβλέπει

το άρθρο 35, παράγραφος 3, του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου είναι η τοποθέτηση για ορισμένο χρόνο σε άλλο τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου, υπό την προϋπόθεση όμως ότι ο δικαστής καλείται να ασκεί δικαιοδοτικά καθήκοντα μόνο στο «νέο» αυτό τμήμα, χωρίς να υποχρεούται να ασκεί τα εν λόγω καθήκοντα τόσο στο νέο τμήμα όσο και στο τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου από το οποίο προέρχεται, έχοντας, ως εκ τούτου, αυξημένο φόρτο εργασίας. Ένα τέτοιο υβριδικό καθεστώς προσκρούει στο γράμμα του άρθρου 35, παράγραφος 3, του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

- 10 Η τοποθέτηση για την άσκηση δικαιοδοτικών καθηκόντων σε άλλο τμήμα χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η ουσιαστική επάρκεια του οικείου δικαστή να αποφαινεται επί συγκεκριμένης κατηγορίας υποθέσεων συνιστά προσβολή του δικαιώματος αποτελεσματικής ένδικης προστασίας και δίκαιης δίκης. Αναγκαία προϋπόθεση για την άσκηση των δύο αυτών δικαιωμάτων είναι ο δικαστής να διαθέτει γνώσεις και πείρα που να διασφαλίζουν την ορθή εκδίκαση της υποθέσεως. Η εν λόγω προϋπόθεση έχει ιδιαίτερη σημασία στις διαδικασίες ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου, οι αποφάσεις του οποίου καθίστανται εν συνεχεία σημείο αναφοράς για τις αποφάσεις των κατώτερων δικαστηρίων. Η διαίρεση του Ανωτάτου Δικαστηρίου σε τμήματα πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 3 του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, βάσει του ουσιαστικού κριτηρίου. Περαιτέρω, οι υποψήφιοι για τις θέσεις δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου υποβάλλουν αίτηση ανάλογα με την εξειδίκευσή τους. Ως εκ τούτου, τα διάφορα τμήματα θα πρέπει να απαρτίζονται από δικαστές με γνώσεις και επαγγελματική πείρα που αντιστοιχούν στη δικαιοδοσία του οικείου τμήματος. Εξάλλου, οι υποθέσεις εισάγονται προς εξέταση κατά τη σειρά παραλαβής τους και όχι όταν ο εισηγητής δικαστής ή ο δικαστικός σχηματισμός κρίνει ότι η υπόθεση έχει ωριμάσει επαρκώς ώστε να μπορεί να προχωρήσει η έκδοση αποφάσεως. Ελλείψει εκτενούς μηχανισμού υποστήριξης του έργου των δικαστών, οι δικαστές χρειάζεται να γνωρίζουν εις βάθος τους κλάδους δικαίου επί των οποίων καλούνται συνήθως να αποφανθούν. Μόνο τότε θα είναι δυνατόν να διασφαλισθεί η ορθή προετοιμασία της υποθέσεως προς επίλυση, σε περίπτωση ασυνήθιστων υποθέσεων που ανακύπτουν εντός ενός περίπλοκου πλαισίου.
- 11 Ταυτόχρονα, στην υπό κρίση υπόθεση, ουδεμία δυνατότητα έννομης προστασίας παρασχέθηκε στους τοποθετηθέντες για την άσκηση δικαιοδοτικών καθηκόντων δικαστές. Από την ερμηνεία του άρθρου 35, παράγραφος 3, του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου προκύπτει ότι ο νομοθέτης δεν τήρησε την υποχρέωση συμμόρφωσης με το κριτήριο του δικαίου της Ένωσης που προκύπτει από την απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798 (σκέψη 118 της αποφάσεως) όσον αφορά τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαία η παρέμβαση του Δικαστηρίου, προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον οι εν λόγω ενέργειες θίγουν τις αρχές της ισοβιότητας και της ανεξαρτησίας των δικαστών, όταν η απόφαση του πρώτου προέδρου περί τοποθέτησεως σε άλλο τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου δικαστή ο οποίος εξακολουθεί να υποχρεούται να ασκεί καθήκοντα στο τμήμα από το οποίο προέρχεται δεν υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο. Κατά το αιτούν δικαστήριο,

το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, τα οποία υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για τη διασφάλιση του σεβασμού των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των πολιτών στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, έχουν καθολικό χαρακτήρα και οι δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής τους.

- 12 Ωστόσο, από τη θέση του πρώτου προέδρου που παρουσιάστηκε κατά τη σύνοδο του Krajowa Rada Sadownictwa (Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου, Πολωνία, στο εξής: KRS) της 17ης Μαρτίου 2023, προκύπτει ότι δικαστής ο οποίος τοποθετείται για την άσκηση των δικαιοδοτικών του καθηκόντων βάσει του άρθρου 35, παράγραφος 3, του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, δεν έχει δικαίωμα προσφυγής. Ο πρώτος πρόεδρος εκτιμά ότι η ρύθμιση του άρθρου 35, παράγραφος 3, του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου είναι πλήρης και δεν επιτρέπει την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του Ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych (νόμου περί της οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων), της 27ης Ιουλίου 2001.
- 13 Για λόγους σαφήνειας, το Ανώτατο Δικαστήριο επισημαίνει ότι το KRS επιτρέπει, κατ' αναλογία, τον έλεγχο της απόφασης του πρώτου προέδρου περί τοποθετήσεως για την άσκηση δικαιοδοτικών καθηκόντων σε άλλο τμήμα. Ωστόσο, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το KRS είναι οντότητα εξαρτώμενη από την πολιτική εξουσία της χώρας [απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α.Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982· απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153] και επιπλέον δεν έχει την ιδιότητα του δικαστηρίου.
- 14 Περαιτέρω, στην υπό κρίση υπόθεση το αιτούν δικαστήριο δεν μπορεί να προβεί σε εκτίμηση της συνταγματικότητας του άρθρου 35, παράγραφος 3, του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, δεδομένου ότι δεν λειτουργεί η οδός του συνταγματικού ελέγχου [απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α.Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982, σκέψεις 33 και 34· απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της 5ης Δεκεμβρίου 2019, III ΡΟ 7/18· απόφαση του ΕΔΔΑ της 7ης Μαΐου 2021, υπόθεση αριθ. 4907/18, Xero Flor Sp. z o.o. κατά Πολωνίας].
- 15 Ένα ξεχωριστό ζήτημα είναι το αν η απόφαση του πρώτου προέδρου περί τοποθετήσεως δικαστή στο πολιτικό τμήμα προσκρούει στον μηχανισμό εγγυήσεως που διέπεται από το άρθρο 6, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/88/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας (ΕΕ 2003, L 299, σ. 9). Το Δικαστήριο δεν έχει ακόμη αποφανθεί επ' αυτού, μολονότι έχουν ήδη υποβληθεί τα πρώτα προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με τους κανόνες που διέπουν τη διάρκεια εργασίας των δικαστών (για παράδειγμα, υπόθεση C-41/23).

- 16 Στο εθνικό δίκαιο, η διάρκεια εργασίας ενός δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου καθορίζεται από την έκταση των καθηκόντων του (όπως συμβαίνει και με τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων). Σε εθνικό επίπεδο, θα πρέπει να επισημανθεί το πόρισμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου της 8ης Απριλίου 2009, II PZP 2/09, το οποίο επισημαίνει τις διαφορές μεταξύ της διάρκειας εργασίας βάσει καθηκόντων που ρυθμίζεται στον εργατικό κώδικα και της διάρκειας εργασίας των δικαστών που καθορίζεται από την έκταση των καθηκόντων τους. Στο εν λόγω πόρισμα υπογραμμίζεται ότι η ρύθμιση της διάρκειας εργασίας των δικαστών δεν εφαρμόζει τις διατάξεις της οδηγίας, καθώς δεν εισάγει το δικαίωμα αναπαύσεως, και ότι, συναφώς, θα πρέπει να εφαρμοστούν οι κανόνες του kodeks pracy (εργατικού κώδικα), βάσει του άρθρου 5 του εν λόγω νομοθετήματος. Σύμφωνα με την οδηγία 2003/88, οι δικαστές θα πρέπει επίσης να διαθέτουν εγγυημένες ελάχιστες περιόδους αναπαύσεως, η δε διάρκεια της εργασίας τους δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις 48 ώρες εβδομαδιαίως ανά περίοδο αναφοράς. Μετά την έκδοση του ως άνω πορίσματος, ο νομοθέτης δεν τροποποίησε τους κανόνες σχετικά με τη διάρκεια εργασίας των δικαστών. Από την κατ' αναλογία εφαρμογή στον δικαστή του τύπου του συστήματος διάρκειας εργασίας βάσει καθηκόντων (άρθρο 140 του εργατικού κώδικα), μπορεί και πρέπει να θεωρηθεί ότι, σε περίπτωση που πρόκειται να ανατεθούν σε δικαστή πρόσθετα δικαιοδοτικά καθήκοντα, υπαγόμενα σε κλάδο δικαίου άλλον από εκείνον στον οποίο εξειδικεύεται ο εν λόγω δικαστής, ο εργοδότης (εν προκειμένω, ο πρώτος πρόεδρος), χρειάζεται να εκτιμήσει κατά πόσον είναι εφικτή η εκτέλεση των νέων καθηκόντων εφόσον διατηρηθούν παράλληλα τα ήδη υφιστάμενα καθήκοντα. Στην υπό κρίση υπόθεση, στους δικαστές του τμήματος εργατικών διαφορών και διαφορών κοινωνικής ασφάλισης είχαν ήδη ανατεθεί υποθέσεις για την προσεχή περίοδο αναφοράς και, μετά την τοποθέτησή τους στο πολιτικό τμήμα, οι εν λόγω δικαστές έχουν, συνολικά, μία συνεδρίαση περισσότερη από τους δικαστές που συνεδριάζουν κανονικά στο τμήμα (4 συνεδριάσεις μηνιαίως έναντι 3 συνεδριάσεων μηνιαίως). Επομένως, η εισαγωγή, στην πράξη, πρόσθετης συνεδριάσεως στο πολιτικό τμήμα, χωρίς εξέταση των συνθηκών που αφορούν τη διάρκεια εργασίας, στοιχειοθετεί παράβαση των επιτρεπόμενων προτύπων που θέτει η οδηγία 2003/88.
- 17 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει επίσης ότι τόσο ο πρώτος πρόεδρος όσο και ο πρόεδρος του πολιτικού τμήματος, βάσει των αποφάσεων των οποίων συγκροτήθηκε το δικαστήριο στην υπό κρίση υπόθεση, διορίστηκαν ως δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου υπό περιστάσεις ίδιες με εκείνες της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798. Το αιτούν δικαστήριο σημειώνει επίσης ότι, στις 23 Σεπτεμβρίου 2022, το Ανώτατο Δικαστήριο (III CZP 43/22) εξέδωσε διάταξη (υπόθεση III CZP 43/22) με την οποία ζητά από το Δικαστήριο διευκρινίσεις σχετικά με το αν τα άρθρα 2 και 6, παράγραφοι 1 και 3, καθώς και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη και το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, έχουν την έννοια ότι πράξη περί καθορισμού της συνθέσεως του [Ανωτάτου Δικαστηρίου], όπως η απόφαση του πρώτου προέδρου, δεν παράγει έννομα αποτελέσματα όταν το κατά τον τρόπο αυτό

συσταθέν δικαστήριο δεν είναι ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως λόγω: [α)] της συμμετοχής στην πολυμελή του σύνθεση προσώπων που διορίστηκαν ως δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατά τρόπο προδήλως αντίθετο προς τις διατάξεις του εθνικού δικαίου σχετικά με τον διορισμό των δικαστών, όπως αυτές καθορίζονται από τις τελεσίδικες αποφάσεις του εθνικού ανωτάτου δικαστηρίου, τα δε ως άνω πρόσωπα αποτελούν την πλειοψηφία της συνθέσεως· β) του καθορισμού της συνθέσεως του δικαστηρίου κατά τον ανωτέρω τρόπο από πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου που διορίστηκε ως δικαστής του εν λόγω δικαστηρίου υπό τις αυτές περιστάσεις και κατά παράβαση των κανόνων περί διορισμού δικαστή ως προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Κατά την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως περί παραπομπής στην υπό κρίση υπόθεση, το ερώτημα αυτό δεν είχε ακόμη διαβιβασθεί στο Δικαστήριο.

- 18 Παραπέμποντας στο σκεπτικό του ως άνω μη υποβληθέντος προδικαστικού ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται στο ζήτημα της εκλογής του πρώτου προέδρου και του προέδρου του πολιτικού τμήματος.
- 19 Σύμφωνα με το άρθρο 15 του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, οι υποψήφιοι για τη θέση προέδρου του εν λόγω δικαστηρίου εκλέγονται από την ολομέλεια των δικαστών του οικείου τμήματος (στο εξής: ολομέλεια). Η ολομέλεια είναι όργανο του Ανωτάτου Δικαστηρίου και συγκροτείται από όλους τους δικαστές που απαρτίζουν το τμήμα. Στις 29 Ιουνίου 2021, η ολομέλεια των δικαστών του πολιτικού τμήματος, η οποία συγκλήθηκε για την εκλογή των υποψηφίων για τη θέση του προέδρου του εν λόγω τμήματος, αποφάσισε, κατά πλειοψηφία, να αναβάλει τις εργασίες της μέχρι την ολοκλήρωση των διαδικασιών που εκκρεμούν ενώπιον του Δικαστηρίου στις υποθέσεις σχετικά με την προσφυγή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά της Πολωνίας (C-791/19) καθώς και στις προδικαστικές υποθέσεις C-487/19 και C-508/19. Με τη λήξη της θητείας του προέδρου του πολιτικού τμήματος στις 31 Αυγούστου 2021, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας (στο εξής: Πρόεδρος της Δημοκρατίας) όρισε ως επικεφαλής του πολιτικού τμήματος τον πρώτο πρόεδρο. Τούτο είχε ως αποτέλεσμα την *de facto* συγχώνευση των καθηκόντων του πρώτου προέδρου και εκείνων του προέδρου του πολιτικού τμήματος, κάτι το οποίο δεν προβλέπεται στον νόμο περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Η εξουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας να προβαίνει σε ανάθεση της άσκησης καθηκόντων προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 13a, σε συνδυασμό με το άρθρο 15, του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, συνιστά παραβίαση της συνταγματικής αρχής της διάκρισης και της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας από την εκτελεστική εξουσία (άρθρο 173 του πολωνικού Συντάγματος). Οι διατάξεις του Συντάγματος που ρυθμίζουν την έκταση των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν προβλέπουν την εξουσία του τελευταίου, ως οργάνου της εκτελεστικής εξουσίας, να αποφασίζει ο ίδιος όσον αφορά την εκ μέρους ορισμένων δικαστών ανάληψη καθηκόντων που τους παρέχουν τη δυνατότητα να ασκούν τις αρμοδιότητες των οργάνων του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

- 20 Παρά τη διαμαρτυρία της πλειοψηφίας των μελών της ολομέλειας, ο πρώτος πρόεδρος, ως το πρόσωπο που είχε ορισθεί από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, συγκάλεσε συνεδρίαση της ολομέλειας για τις 7 Σεπτεμβρίου 2021, για την εκλογή των υποψηφίων για τη θέση του προέδρου του πολιτικού τμήματος. Το αίτημα αναβολής της συνεδρίασης της ολομέλειας δεν τέθηκε σε ψηφοφορία. Εν συνεχεία, οι δικαστές που είχαν διορισθεί ως δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου πριν από το 2018 αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στις διασκέψεις, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει απαρτία και στην εκλογή των υποψηφίων για τη θέση του προέδρου του πολιτικού τμήματος να συμμετάσχουν μόνο οι νεοδιορισθέντες δικαστές. Η έλλειψη απαρτίας θεραπεύθηκε με τη μετακίνηση, από τον πρώτο πρόεδρο, στο πολιτικό τμήμα δύο προσώπων που είχαν προηγουμένως διορισθεί ως δικαστές στο τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων [καθώς και] ενός προσώπου που είχε προηγουμένως διορισθεί στο πειθαρχικό τμήμα.
- 21 Ως εκ τούτου, η εκλογή των υποψηφίων για τη θέση του προέδρου του πολιτικού τμήματος πραγματοποιήθηκε ενάντια στη βούληση της πλειοψηφίας των δικαστών του πολιτικού τμήματος και κατά παράβαση των κανόνων που διέπουν τη λειτουργία της ολομέλειας, η οποία αποτελεί όργανο του Ανωτάτου Δικαστηρίου.
- 22 Τίθεται, επομένως, το ερώτημα αν, υπό το πρίσμα της τήρησης της απορρέουσας από το δίκαιο της Ένωσης απαίτησης περί ανεξαρτησίας των δικαστηρίων και ανεξαρτησίας των δικαστών, η απόφαση περί τοποθέτησας δικαστών για την άσκηση δικαιοδοτικών καθηκόντων σε άλλο τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου και περί αναθέσεως ορισμένων αστικών υποθέσεων επί των οποίων δεν συνηθίζουν να αποφαινούνται οι διορισθέντες δικαστές και δεν έχει ελεγχθεί συναφώς η ικανότητά τους να ασκούν τα δικαιοδοτικά τους καθήκοντα, οι οποίες ελήφθησαν από πρόσωπα που τελούν υπό νομικό καθεστώς ταυτόσημο με εκείνο της υποθέσεως C-487/19 και, επιπλέον, επιλέχθηκαν με πλημμελή διαδικασία, οδηγούν τελικά στη συγκρότηση του δικαστηρίου κατά παράβαση του δικαιώματος των διαδίκων σε δίκαιη δίκη, γεγονός που αποδεικνύεται όχι μόνο από την υποκειμενική σύνθεση του εν λόγω δικαστηρίου, αλλά και από σειρά πράξεων ουσιαστικού και τεχνικού χαρακτήρα (έκδοση αποφάσεων σχετικά με τον προσδιορισμό της προς εξέταση υποθέσεως, την αλλαγή του εισηγητή δικαστή, τον καθορισμό της συνθέσεως για την εκδίκαση της υποθέσεως).
- 23 Ως εκ τούτου, η απάντηση, σύμφωνα με το αιτούν δικαστήριο, προϋποθέτει επίσης την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης (άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και άρθρο 47 του Χάρτη) ως προς το κατά πόσον οι δικαστές που τοποθετούνται στη σύνθεση του δικαστηρίου δύνανται να αρνηθούν, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης και της νομολογίας του Δικαστηρίου και του ΕΔΔΑ, να αναλάβουν και να ασκήσουν δικαιοδοτικά καθήκοντα στις υποθέσεις που τους έχουν ανατεθεί, θεωρώντας ως ανυπόστατες τις αποφάσεις που τους υποχρεώνουν να ασκήσουν καθήκοντα σε άλλο τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου χωρίς τη συγκατάθεσή τους, ή αν, παρά τις πλημμέλειες και τις παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων που επισημάνθηκαν μέχρι στιγμής, θα πρέπει να προχωρήσουν στην εκδίκαση της

υποθέσεως, αφήνοντας de facto στους διαδίκους την επιλογή περί του αν θα προσβάλουν τη σχετική απόφαση ως απόφαση που εκδόθηκε από δικαστήριο συγκροτηθέν κατά παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, εδάφιο 2, της ΣΕΕ και του άρθρου 47 του Χάρτη.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ